

คู่มือ

ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาตามหลักสูตร

ของ

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร (วปอ.)

และ

หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน (ปรอ.)

ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓

เอกสาร วปอ. หมายเลข ๐๐๘ คู่มือเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ

คู่มือ

เรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ

๑. กล่าวนำ

ระเบียบกระทรวงกลาโหมว่าด้วย วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ พ.ศ.๒๕๔๗ กำหนดหน้าที่ของวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ๗ ให้ทำการประสานวิทยากรเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักรให้กับข้าราชการทั้งฝ่ายทหาร และพลเรือน ตลอดจนพนักงานองค์การของรัฐและรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งเอกชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจในความรับผิดชอบร่วมกันเกี่ยวกับการ รักษาความมั่นคงแห่งชาติ และเพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

วิทยากรเกี่ยวกับการป้องกันราชอาณาจักร หมายถึง การกำหนดหนทางปฏิบัติที่จะเสริมสร้างราชอาณาจักรให้มีความมั่นคง หรือในอีกนัยหนึ่งหมายถึงการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ อันจะนำไปสู่ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์แวดล้อมในปัจจุบัน ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจในคำนิยามต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการศึกษาของ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ได้แก่ ความมั่นคงแห่งชาติ, ผลประโยชน์แห่งชาติ, วัตถุประสงค์แห่งชาติ, กำลังอำนาจแห่งชาติ, นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ อย่างไรก็ตาม หัวข้อสำคัญลำดับแรกที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้น คือ แนวความคิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้เข้าใจในกระบวนการป้องกันราชอาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาและทำความเข้าใจในเรื่องของความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย

๒. ความหมายของ “ความมั่นคงแห่งชาติ”

๒.๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสในการอธิบายความหมายของความมั่นคงแห่งชาติ ไว้อย่างชัดเจนในพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนและสวนสนามของทหารรักษาพระองค์เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๔๔ ณ ลานพระบรมรูปทรงม้า พระราชวังดุสิต กรุงเทพมหานคร ความว่า “...ประเทศชาตินั้น ประกอบด้วยผืนแผ่นดินกับประชาชน และผืนแผ่นดินนั้นเป็นที่เกิด ที่อาศัย ที่อำนวยประโยชน์สุข ความมั่นคงร่มเย็นแก่ประชาชน ให้สามารถรวมกันอยู่เป็นปึกแผ่น เป็นชาติได้ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ จึงมิได้อยู่ที่การปกป้องรักษา

ผืนแผ่นดินไว้ด้วยแสนยานุภาพแต่เพียงอย่างเดียว หากจำเป็นที่ประชาชนจะต้องมีความวัฒนาผาสุกปราศจากทุกข์ยากเข็ญด้วย ..." (www.kanchanapisek.or.th)

จากพระราชดำรัสนี้ จะเห็นได้ว่า ความมั่นคงแห่งชาติ มิได้หมายความเพียงความเข้มแข็งของกำลังทหารแต่เพียงประการเดียว แต่ยังครอบคลุมไปถึงความผาสุกหรือความพึงพอใจของประชาชนต่อสภาพความเป็นอยู่หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น หากประชาชนมีความสุขและพึงพอใจดังกล่าวนี้ ก็ถือว่าได้เกิดความมั่นคงแห่งชาติขึ้นแล้ว ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของรัฐบาลและประชาชนที่จะต้องร่วมมือกันในการสร้างความมั่นคงแห่งชาติขึ้น

๒.๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับที่ผ่าน ๆ มา มีการพูดถึงคำว่า "ความมั่นคงของรัฐ" และในพระราชบัญญัติ ว่าด้วย การบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน ๒๕๕๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๖๕ ตอนที่ ๖) ใช้คำว่า "ความมั่นคงหรือความปลอดภัยแห่งราชอาณาจักร" และได้กล่าวถึงคำว่า "ความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร" หมายถึง "การให้อิทธิพลของชาติหรือสวัสดิภาพของประชาชนอยู่ในความมั่นคงและปลอดภัย รวมตลอดถึงการให้ประเทศดำรงอยู่ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร"

๒.๓ พลตรีหลวงวิจิตรวาทการ ให้คำนิยามไว้ว่า "ความมั่นคงแห่งชาติ คือ การทรงตัวอยู่อย่างแน่นหนาถาวร ดำรงเอกราช มีเสรีภาพแห่งชาติ มีความสงบสุขภายในประเทศ มีความแน่นอนในชีวิตและเศรษฐกิจของพลเมือง คาดหมายรายได้ของรัฐได้ถูกต้องใกล้เคียงกับความเป็นจริง ค่าของเงินตรามีเสถียรภาพ รัฐไม่ต้องประสบความยุ่งยากกระส่ำระสาย ไม่เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ง่าย ประชาชนพลเมืองรู้สึกมีความปลอดภัย มีความหวังและความไว้วางใจในอนาคต และยังไว้วางใจต่อไปอีกว่า ถึงแม้ความ ผันผวนหรือเหตุร้ายอันใดจะเกิดขึ้นมา รัฐสามารถจะต่อสู้หรือป้องกันได้ และได้จำแนกความมั่นคงแห่งชาติออกเป็น ๔ ด้าน ตามลักษณะของภารกิจที่ชาติจำเป็นต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ คือ

ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง ความมั่นคงในการดำเนินการปกครองของรัฐ หรือของบ้านเมืองโดยตรง และยังรวมตลอดถึงงานฝ่ายบริหารที่ต้องใช้วิเทโศบายกับต่างประเทศ ได้แก่ การเมืองภายในประเทศและการเมืองระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์สุขแก่ประชาชนในชาติ

ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง ความมั่นคงในการดำเนินการของรัฐที่เกี่ยวกับด้านเศรษฐกิจที่มีผลกระทบต่อจนถึงความสำคัญเกี่ยวกับการเงินของรัฐ ทรัพยากรการเพิ่มผลผลิตทางเกษตรและอุตสาหกรรม การพาณิชย์และรวมทั้งรายได้ของประชากรและรายได้ของประชาชนชาติซึ่งรัฐจะนำมาใช้ในการทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง และให้ประชากรของชาติมีฐานะอันสมบูรณ์พูนสุขด้วย

ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง ความมั่นคงในการดำเนินงานของรัฐที่มุ่งตรงต่อสถานะความสงบสุขในสังคมและในชีวิตจิตใจของประชากร เพื่อเสริมสร้างให้ประชากรในชาติมีความรู้ความสามารถ มีศาสนา มีศีลธรรม และวัฒนธรรมอันดีงาม เพื่อให้สังคมดำรงอยู่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มเย็นเป็นสุขโดยทั่วกัน และให้ได้รับความยุติธรรมเสมอภาคเท่าเทียมกันให้มากที่สุด

ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร หมายถึง ความมั่นคงในการดำเนินการของรัฐที่เกี่ยวกับการทหารของชาติ ได้แก่ การปรับปรุงการเสริมสร้างกิจการด้านการทหารให้เป็นกำลังเข้มแข็งของชาติ และเป็นกำลังที่สามารถในการรบ การสงคราม และการปราบปรามจลาจล ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติ รักษาเอกราช และรักษาความมั่นคงของชาติไว้ให้ยั่งยืนถาวรต่อไป

๒.๔ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะของรูปธรรม ประกอบด้วย

๒.๔.๑ **ชาติ (Nation)** เป็นศัพท์ที่เน้นถึงคนที่มีวัฒนธรรมร่วมกัน มีเชื้อสายเดียวกัน มีความรู้สึกร่วมกันในสายเลือด และมีประวัติศาสตร์ร่วมกันอยู่ในรัฐเดียวกัน อยู่ภายใต้ประมุขของรัฐคนเดียวกัน ภายใต้ธงชาติผืนเดียวกัน **รัฐ (State)** เป็นศัพท์ที่เน้นทางการเมืองและการรับรองของนานาชาติ รัฐทำให้ชาติเป็นชาติอย่างเต็มภาคภูมิ และรัฐก็คือชาติที่มีการจัดเป็นรูปองค์กรอิสระขึ้นเป็นประเทศ (Country) เป็นศัพท์ที่เน้นทางภูมิศาสตร์ หมายถึงการมีดินแดนอันเป็นที่รวมของชนชาติของรัฐหรือเป็นที่รวมของสังคมขนาดใหญ่ **สังคม (Society)** เป็นศัพท์ที่เน้นถึงสภาพความเป็นอยู่ของหมู่คนที่คบค้าสมาคมกันอยู่ ดังนั้น เมื่อกล่าวถึงความมั่นคงแห่งชาติจึงอาจกล่าวว่าเป็นความมั่นคงของสังคมก็ได้

๒.๔.๒ **องค์ประกอบของชาติ** ในส่วนที่เกี่ยวกับความมั่นคง ได้แก่ ดินแดน ประชากร รัฐบาล ความมีเอกราช และการรับรองของสังคมนานาชาติ ประเทศจะมีความมั่นคงหรือไม่เพียงใดพิจารณาได้จากองค์ประกอบเหล่านี้ กล่าวคือ

ดินแดน ความมั่นคงของดินแดน คือ การไม่สูญเสียบูรณภาพแห่งดินแดน แต่การสูญเสียบูรณภาพแห่งดินแดนในลักษณะของการยึดครองทั้งประเทศ เช่น ในยุคที่มีการล่าเมืองขึ้น หรือ ยุคจักรวรรดินิยมนั้นเป็นเรื่องล้าสมัยเสียแล้ว จักรวรรดินิยมเป็นลัทธิการเมืองลัทธิหนึ่งซึ่งผูกพันอยู่กับระบบเศรษฐกิจที่เรียกว่าระบบ "พหุชนนิยม" ยุคจักรวรรดินิยมเป็นยุคในประวัติศาสตร์แห่งนโยบายเศรษฐกิจ ที่มีนโยบายการเมืองแฝงอยู่ด้วยหลายประการ เช่น นโยบายขยายอำนาจโดยการค้า โดยรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องกับการค้าเองด้วยการผูกขาด เพื่อประโยชน์แห่งความรู้สึกทางชาตินิยม ระบบพหุชนนิยมได้นำชาติต่าง ๆ ในยุโรปไปสู่การแสวงหาเมืองขึ้นเพื่อจะได้ซื้อวัตถุดิบได้ในราคาถูก หรือนำสินค้าที่ประเทศเจ้าของเมืองขึ้นผลิตได้ไปแลกกับวัตถุดิบในลักษณะที่ปราศจากความเป็นธรรม ทั้งนี้โดยอาศัยอำนาจคราคราตามใจชอบ

ประชากร ประชากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของชาติ เพราะชาติจะมีขึ้นไม่ได้ถ้าดินแดนไม่มีประชากรที่เป็นคนของชาติ ความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องของประชากรขึ้นอยู่กับฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา ความรู้ ความสามารถหรือทักษะ ตลอดจนจริยธรรม และความสามัคคีของประชากรภายในชาติ เพราะเรื่องต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เขาทั้งหลายครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปกติสุข ประชากรภายในชาติอาจแตกต่างกันบ้างในเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา ศิวพรรณ วรรณะ หรือแม้แต่ทัศนคติ อุดมการณ์และปรัชญาในการครองชีวิต แต่ถ้ามีความสมัครสมานสามัคคีชาติก็มั่นคงได้

รัฐบาล ซึ่งเป็นสถาบันทางการเมืองของชาติที่รัฐจะขาดเสียมิได้ รัฐบาลผู้ดำเนินการบริหารประเทศตามความต้องการของประชากร ประชากรที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มอยู่ในดินแดนที่มีขอบเขตที่แน่นอนแห่งหนึ่ง จะยังไม่มีสภาพเป็นรัฐจนกระทั่งได้มีองค์กรทางการเมืององค์หนึ่งเกิดขึ้น คือ รัฐบาล องค์การนี้อาจจะแตกต่างกันไปในรูปลักษณะตามความเหมาะสมของแต่ละประเทศ มีหน้าที่ในการพิทักษ์ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชากรภายในรัฐ พิทักษ์รักษาผลประโยชน์ของรัฐ สถาปนาความยุติธรรมและป้องกันการรุกรานจากรัฐอื่น รัฐบาลเป็นองค์กรที่จะบริหารงานในชาติให้มีความมั่นคง แต่ความมั่นคงแห่งชาติในเรื่องของรัฐบาลขึ้นอยู่กับเสถียรภาพของรัฐบาลเอง เพราะเสถียรภาพของรัฐบาลจะทำให้ประชากรรู้สึกว่าการเมืองของรัฐปราศจากความผันผวน เมื่อปราศจากความผันผวนในวงการเมืองรัฐบาลก็มีเสถียรภาพและสามารถที่จะบริหารงานของชาติให้เกิดความมั่นคงได้

เอกราช ประเทศที่มีเอกราชคือ ประเทศที่มีได้ตกไปอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศอื่น มีอิสระที่จะดำเนินการปกครองตนเองมีอำนาจอธิปไตยที่จะดำเนินกิจการทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยปราศจากการบงการจากชาติอื่น มีความเสมอภาคในการติดต่อสัมพันธ์กับองค์การระหว่างประเทศ ดังนั้น ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในเรื่องเอกราชก็คือ การไม่สูญเสียเอกราช สามารถดำเนินกิจการทั้งปวงของประเทศได้โดยเสรี

ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในเรื่องเอกราช ปัจจุบัน มีความหมายรวมถึงความมั่นคงของดินแดนด้วย เพราะหากสูญเสียดินแดนไปแม้เพียงบางส่วน อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนแห่งนั้นก็ดี ผลประโยชน์ต่าง ๆ ก็ดี ย่อมสูญเสียไปด้วย นอกจากนั้น คำว่าเอกราชในที่นี้ยังรวมถึงความมีเอกราชทางเศรษฐกิจและทางวัฒนธรรมด้วย การเมืองระหว่างประเทศระดับโลกซึ่งแข่งอิทธิพลกันอยู่ทุกวันนี้มักจะไม่วางใจต่อการที่จะช่วงชิงดินแดนเท่ากับการแผ่อิทธิพลทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพราะการได้มาซึ่งดินแดนของอีกรัฐหนึ่งย่อมยุ่งยากต่อการปกครอง และเป็นภาระแก่รัฐบาลที่ได้ดินแดนของรัฐอื่นมาครอบครอง

การรับรองโดยสังคมนานาชาติ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศจะมีผลสมบูรณ์ได้ประเทศนั้น ๆ จะต้องได้รับการรับรองในความมีเอกราชและอธิปไตยจากสังคมนานาชาติ แต่ถ้าขาดการรับรองจากสังคมนานาชาติ ย่อมแสดงว่าชาตินั้น ๆ ขาดความเชื่อถือและ

ขาดการดำรงความสัมพันธ์ในสภาพปกติระหว่างรัฐ ฉะนั้น จะถือว่าชาตินั้นมีความมั่นคงเพียงพอที่จะดำเนินกิจการระหว่างประเทศไม่ได้ ด้วยเหตุนี้การทูตหรือการเจริญทางไมตรีระหว่างประเทศในอันที่จะผูกมิตรกับนานาชาติจึงมีความสำคัญต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศเป็นอย่างยิ่ง

๒.๕ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะนามธรรม หมายถึง ความมั่นคงแห่งชาติในรูปลักษณะที่จับต้องไม่ได้ ซึ่งอาจมองไปในรูปของปัจเจกชนโดยตรงซึ่งรวมกันอยู่เป็นชาติเป็นประเทศ หรือมองในรูปของความมั่นคงของสังคมโดยรวม กล่าวคือ คนในสังคมจะเกาะกลุ่มรวมกันอยู่ได้อย่างมั่นคงแน่นหนาถาวร มีความสมัครสมานสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจกันสร้างชาติหรือเผชิญกับข้าศึกอริราชศัตรู ช่วยกันปกป้องคุ้มครองดินแดนรักษาเอกราชอธิปไตยเหล่านี้ได้ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยทางจิตวิทยาของประชากรในสังคมซึ่งมีความเกี่ยวพันกันอยู่ระหว่างความมั่นคงแห่งชาติของประเทศในลักษณะที่เป็นรูปธรรมกับนามธรรม เช่น ความเป็นธรรมของสังคม ความจงรักภักดีต่อชาติ ความรู้สึกอันดีที่มีต่อรัฐบาลนิสัยของคนภายในชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัว และระหว่างกลุ่มสังคมใกล้ชิด ทั้งนี้โดยจะได้แยกกล่าวให้เห็นเพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาต่อไปได้พอเป็นสังเขปดังนี้

๒.๕.๑ ความเป็นธรรมของสังคม ความเป็นธรรมในการได้มา ซึ่งบุคคลและคณะบุคคลที่จะเป็นตัวแทนของรัฐในการบริหารประเทศ ความเป็นธรรมของกระบวนการยุติธรรมที่จะตัดสินคดีความระหว่างคนในสังคม ความเป็นธรรมในการดำรงชีวิตในอันที่จะประกอบกิจการงานต่าง ๆ ทั้งในทางส่วนตัวและราชการ ความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจในวิถีชีวิตประจำวัน

ปัจเจกชนที่รวมตัวกันอยู่เป็นสังคม ถ้าขาดความเป็นธรรม ความสามัคคีปรองดอง ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันย่อมเกิดขึ้นได้ยาก สังคมจะระส่ำระสาย ขาดความมั่นคง ฉะนั้น ตัวแทนของรัฐที่มีการจัดเป็นรูปขององค์กรอิสระดำเนินการบริหารประเทศคือ รัฐบาลจะต้องจัดการสถาปนาความเป็นธรรมในลักษณะต่างๆ ให้มีขึ้นในสังคมให้ได้ มิฉะนั้นความมั่นคงแห่งชาติของประเทศก็จะมีไม่ได้ ประชากรจะมีความรู้สึกทางจิตวิทยาดังกล่าว และอาจรวมกันขึ้นเป็นพลังก่อปฏิกิริยาใด ๆ ขึ้นทำให้ชาติขาดความมั่นคงได้

๒.๕.๒ ความจงรักภักดีต่อชาติ ประชากรเชื้อชาติเดียวกันหรือแม้แต่ต่างเชื้อชาติกัน แต่อยู่ภายใต้ประมุขของรัฐคนเดียวกัน ภายใต้ธงชาติผืนเดียวกันย่อมมีจิตใจผูกพันอยู่กับชาติ มีความกตัญญูรู้คุณ มีความจงรักภักดีต่อชาติ จิตวิทยาของประชากรที่มีความจงรักภักดีต่อชาติจะสร้างความมั่นคงให้แก่ชาติให้สามารถดำรงความเป็นประเทศอยู่ในสังคมนานาชาติได้อย่างมีเกียรติ สามารถจะพลีได้แม้ชีวิตและเลือดเนื้อเพื่อป้องกันชาติ ดังตัวอย่างที่เคยปรากฏมาแล้วในประวัติศาสตร์ของชนชาติไทย จิตวิทยาแห่งความจงรักภักดีต่อชาติ จะเกิดขึ้น

ในความรู้สึกของประชากรได้ก็ด้วยการที่ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปกติสุขมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินหรือมิฉะนั้นก็มีจิตสำนึกในความมีเลือดเนื้อเชื้อไขเดียวกันมา

๒.๕.๓ ความรู้สึกที่ดีของประชากรที่มีต่อรัฐบาล ซึ่งก็คือคณะบุคคลที่ได้อำนาจรัฐร่วมกันบริหารประเทศตามความต้องการของประชาชน ถ้ารัฐบาลได้อำนาจรัฐมาโดยมิชอบและไม่สามารถจะบริหารประเทศให้เป็นไปตามความต้องการของประชากรได้ ประชาชนย่อมมีความรู้สึกว่าคุณตกอยู่ในสังคมที่ขาดความชอบธรรมและอาจจะก่อปฏิกริยาใด ๆ ขึ้นให้เป็นการกระทบกระเทือนต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้ เมื่อรัฐบาลขาดเสถียรภาพการเมืองของรัฐย่อมสับสนเกิดความปั่นป่วน การบริหารประเทศไม่อาจจะดำเนินไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศย่อมจะได้รับความกระทบกระเทือนไปด้วย แม้รัฐบาลจะได้อำนาจรัฐมาโดยชอบธรรมแต่ไม่สามารถจะบริหารประเทศตามความต้องการของประชาชนได้ รัฐบาลและชาติย่อมตกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน เพราะรัฐบาลเป็นองค์กรของรัฐที่จะบริหารประเทศให้เกิดความมั่นคง

๒.๕.๔ นิสยประจำชาติ นิสยประจำชาติหรือนิสยของคนภายในชาตินั้น จะดูได้จากการประพฤติกติและปฏิบัติของคนส่วนใหญ่ในชาติ ซึ่งเป็นอุปนิสัยโดยกำเนิดสืบต่อกันมา เช่น ชาตินิยมไทยมีนิสัยรักความเป็นอิสระ ปราศจากการเบียดเบียน และมีความฉลาดในการประสานประโยชน์ นิสยเหล่านี้ได้ช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติมาแล้ว การมีนิสัยรักความเป็นอิสระได้ช่วยให้ชนชาติไทย ไม่ยอมอยู่ภายใต้อำนาจของชนชาติอื่น สามารถหนักกำลังสร้างความเป็นปึกแผ่นมีดินแดนครอบครองดำรงความเป็นเอกราชมีอธิปไตยรอดพ้นอันตรายมาได้ จวบจนทุกวันนี้ นอกจากนั้นความเอื้ออารีปราศจากการเบียดเบียนก็ดี ฉลาดในการประสานประโยชน์ก็ดี ทำให้ชนชาติไทยสามารถอยู่ร่วมกันกับบุคคลที่ต่างเชื้อชาติศาสนาได้ สามารถสลัดความอวดคือถือดีที่ผิดและประสานประโยชน์กับคนเชื้อชาติอื่นได้ มีการประนีประนอมอะลุ่มอล่วย และไม่เอาตามาดร้าย เรื่องเหล่านี้ย่อมระงับการขัดแย้งได้แต่ต้นมือมิให้มีเรื่องลูกกลมกระพือโหมระส่ำระสาย เป็นอันตรายต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศ นิสัยและอัธยาศัยดังกล่าวได้ช่วยป้องกันประเทศชาติและราชอาณาจักรมาแล้ว

๒.๕.๕ ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและต่อกลุ่มสังคมที่อยู่ใกล้ชิด ครอบครัวเป็นสถาบันแห่งแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นของการขยายตัวของประชากรภายในชาติ และเป็นจุดเริ่มต้นของการแผ่ขยายสถาบันต่าง ๆ ทางสังคม เช่น วัด โรงเรียน ที่ว่าการอำเภอ จังหวัด กระทรวงทบวงกรม ตลอดจนพรรคการเมือง และอื่น ๆ ครอบครัวไทยโดยทั่วไปสมาชิกของครอบครัวมักจะอาศัยอยู่รวมกันแม้เมื่อแต่งงานไปแล้วส่วนมากมักจะไม่แยกบ้านไปอยู่ต่างหากหรือแม้แต่แยกบ้านไปแล้วก็จะไปมาหาสู่กันสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัวจะเป็นไปอย่างแน่นแฟ้นตามหลักอาวุโสโดยมีหัวหน้าเป็นผู้รับผิดชอบประกอบสัมมาอาชีพ

ในลักษณะที่ช่วยกันทำช่วยกันกิน รักถิ่นที่อยู่ ยึดมั่นอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพชีวิต
ความเป็นอยู่ดำเนินไปอย่างง่าย ๆ ไม่มีพิธีกรรมมากมาย

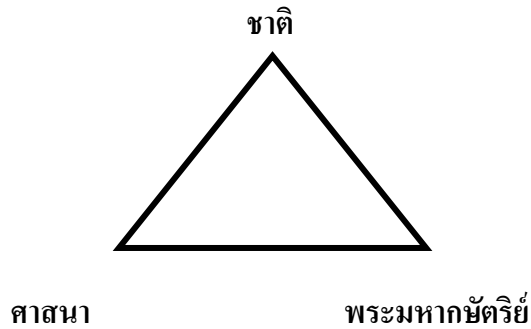
ความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวต่อครอบครัวก็มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและ
กัน มีน้ำใจโอบอ้อมอารี ใจบุญสุนทาน สมาชิกของสังคมแต่ละคนจะรู้จักติดต่อกันโดย
เห็นหน้ากันโดยตรง ความสัมพันธ์และฐานะของบุคคลเกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ มีความนับถือ
ซึ่งกันและกันอันดีงาม ทุกคนจะเรียกขานกันเป็นพี่ น้อง ป้า น้า อา ลุง ความสัมพันธ์ระหว่าง
ครอบครัวกับสถาบันทางสังคมอื่น ๆ อาจพิจารณาได้จาก ปราบกฏการณ์ แวดล้อมที่เป็นอยู่หรือที่
เกิดขึ้น

ดังนั้น ความมั่นคงแห่งชาติของประเทศจึงขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์อันราบรื่น
เรียบร้อยระหว่างสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว แม้จะมีการแตกแยก ขัดแย้ง หากได้รับ
การขจัดปัดเป่าไปได้โดยสันติวิธีหรือด้วยความเป็นธรรมแล้ว สังคมจะเกาะกุมกันอยู่ได้อย่าง
แน่นแฟ้น ภัยคุกคามใด ๆ ไม่อาจจะกล้ำกรายเข้ามาได้ ฉะนั้น ถ้าสามารถดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรม
อันดีงามดังกล่าวได้ จะเป็นการป้องกันประเทศชาติราชอาณาจักรได้อย่างดีขึ้นไป

แผนภาพสรุปองค์ประกอบของความมั่นคงแห่งชาติทางด้านรูปธรรมและนามธรรม

ความมั่นคงแห่งชาติทางด้านรูปธรรม	ความมั่นคงแห่งชาติทางด้านนามธรรม
ความเป็นชาติ	ความเป็นธรรมในสังคม
องค์ประกอบของชาติ	ความจงรักภักดีต่อชาติ
- ดินแดน	ความรู้สึที่ดีของประชาชนที่มีต่อรัฐบาล
- ประชากร	นิสัยประจำชาติ
- รัฐบาล	ความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและ
- เอกราช	สังคม
- การรับรองโดยนานาชาติ	

๒.๖ ความคิดของนักวิชาการอื่น ๆ กล่าวว่า ความมั่นคงของชาติ คือ ความมั่นคง
ของแกนทั้งสาม ซึ่งได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามแกนนี้เป็นรากแก้วหรือแก่นแท้ของ
ประเทศชาติ ประสานกันอยู่ในลักษณะของรูปสามเหลี่ยมปิรามิด

- (๑) พระมหากษัตริย์ คือ สถาบันรากแก้วของชาติ - เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชน ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่น มั่นคง เราต้องเกิดทุน อย่าทำให้เศร้าหมอง
- (๒) ศาสนา คือ สถาบันรากแก้วของชาติ - เป็นศูนย์รวมของศรัทธาประชาชน ทำให้เกิดความเป็นปึกแผ่นมั่นคง เราต้องลดสิ่งที่ทำให้เสื่อม และต้องขยายการเผยแพร่และการอบรมศาสนธรรม และศีลธรรมออกไป โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาทุกระดับ
- (๓) ชาติ (ประชาชน) คือ พื้นฐานของประเทศ - ชาติเกิดจากประชาชน ประชาชนเป็นพื้นฐานที่จะต้องเสริมสร้างให้มีความมั่นคงไม่แตกแยก และมีจิตสำนึกที่ดี เพราะต้องเป็นฝ่ายรับรองความเป็นประเทศชาติ

สถาบันพระมหากษัตริย์กับสถาบันศาสนา เป็นรากแก้วของศรัทธาประชาชน เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวประชาชนไว้ด้วยกันให้มีความเป็นปึกแผ่นแน่นหนา สถาบันทั้งสองนี้ไม่เคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับที่อย่างมั่นคงถาวร

๒.๖ ความมั่นคงแห่งชาติในความหมายใหม่ตามแนวคิดของนักวิชาการและนักบริหารยุคปัจจุบัน มองว่าเป็นความมั่นคงในลักษณะองค์รวมที่มีความหมายกว้างขึ้น ครอบคลุมถึงปัจจัยต่างๆ ด้านมากขึ้น โดยไม่มองเฉพาะในความหมายเพียงความอยู่รอดความปลอดภัยของรัฐ หรือความเข้มแข็งของชาติ ของชุมชน และของประชาสังคมในทุกด้าน แต่จะหมายความรวมไปถึงนอกประเทศด้วย คือความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านด้วยเหตุผลว่าประเทศไม่สามารถมั่นคงได้ด้วยตนเองโดยลำพังหากเพื่อนบ้านยังไม่มั่นคง แนวคิดในลักษณะองค์รวมดังกล่าวเรียกว่าเป็นความมั่นคงสมบูรณ์แบบ หรือความมั่นคงเบ็ดเสร็จสมบูรณ์ (Comprehensive National Security)

๓. ความมั่นคงแห่งชาติที่ใช้ในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรได้พิจารณาองค์ประกอบของ ความมั่นคงแห่งชาติไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีความสอดคล้องกับเรื่องของยุทธศาสตร์ชาติที่จะต้องศึกษาต่อไป เนื่องจากยุทธศาสตร์ชาติเป็นเรื่องของ "ศาสตร์และศิลป์ในการพัฒนา และการใช้กำลังอำนาจแห่งชาติในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเมือง , เศรษฐกิจ , สังคมจิตวิทยา , การทหาร , วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี , การพลังงาน , ทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของชาติ"

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรจึงจำแนกความหมายของคำว่า " ความมั่นคงแห่งชาติ " ออกเป็น ๘ ด้าน คือ ความมั่นคงแห่งชาติ ๑)ด้านการเมือง (ภายใน และภายนอกประเทศ) ๒) ด้านเศรษฐกิจ ๓) ด้านสังคมจิตวิทยา ๔) ด้านการป้องกันประเทศ ๕) ด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ๖) ด้านการพลังงาน ๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม และ ๘)ด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ (นศ.วปอ.๒๕๕๑ได้เสนอ ให้เพิ่มเรื่อง ความมั่นคงแห่งชาติ และกำลังอำนาจแห่งชาติด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ ในการศึกษาวิชายุทธศาสตร์ชาติของ วปอ.สปท. ซึ่งได้รับความเห็นชอบจาก พลโท ภาณุมาศ สีวะรา พอ.วปอ.สปท.) ทั้งนี้เมื่อได้มีการสำรวจตรวจสอบถึงผลกระทบที่จะมีต่อความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทยแล้วจะทำให้สามารถพิจารณาถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน และง่ายต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติในด้านต่าง ๆ ที่จะต้องดำเนินการเพื่อความมั่นคงแห่งชาติได้โดยตรง

๓.๑ ความมั่นคงแห่งชาติด้านการเมือง หมายถึง สภาพการณ์ทางการเมืองที่ทำให้ประชากรมีความเชื่อถือและศรัทธาต่อระบอบการปกครอง ต่อรัฐบาลผู้บริหารการปกครอง ประชากรมีความเคารพเชื่อฟังและยอมปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลและปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล มีความเชื่อมั่นในรัฐบาลว่าจะสามารถสร้างความเป็นธรรมในหมู่ประชาชนและสามารถป้องกันความแตกแยกระหว่างชนในชาติ สามารถรักษาดินแดนให้ปลอดภัยจากการแบ่งแยก ชีต ครอง มีเอกภาพ และรักษาศักดิ์ศรีของชาติในวงการเมืองระหว่างประเทศ รัฐบาลมีความชอบธรรมสามารถบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมีอิสระปลอดจากอิทธิพลและการบงการในการดำเนินนโยบายของประเทศ ประชากร ดินแดน รัฐบาล อำนาจอธิปไตย ตลอดจนเสถียรภาพของประเทศปลอดจากการคุกคามทั้งภายในและภายนอก และที่ปฏิบัติการภายใต้อิทธิพลของต่างประเทศ

๓.๒ ความมั่นคงแห่งชาติด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจที่ทำให้ประชากรมีงานทำและยอมรับนับถือระบบเศรษฐกิจของประเทศสามารถยกฐานะทางเศรษฐกิจทั้งส่วนตัวและส่วนรวมให้สูงขึ้นได้ในอัตราที่เหมาะสม โดยที่ฐานะทางเศรษฐกิจและ

สังคม ไม่มีความแตกต่างเหลื่อมล้ำกันมากนัก ประเทศสามารถรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ มีระบบภาษีอากรที่เหมาะสมและเป็นธรรม สามารถพัฒนาเศรษฐกิจตามแผนที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีอิสระทางเศรษฐกิจจากต่างประเทศ มีความสามารถทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม การบริการ ตลอดจนกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ

๓.๓ ความมั่นคงแห่งชาติด้านสังคมจิตวิทยา หมายถึง สภาพการณ์ทางด้านสังคมที่ทำให้ประชากรสามารถครองชีวิตอยู่ได้ด้วยความปลอดภัย มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมและความเป็นธรรมในการดำเนินชีวิต มีความเสมอภาคและภารดรภาพ มีความรู้ความสามารถ มีวัฒนธรรม จริยธรรม และศีลธรรม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของพลเมืองและต่อสังคม ตลอดจนมีจิตสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นชาติและเกียรติภูมิของบรรพบุรุษ รวมทั้งยึดมั่นในอุดมการณ์ของชาติ

๓.๔ ความมั่นคงแห่งชาติด้านการทหาร หมายถึง จิตความสามารถด้านการทหารที่แสดงให้เห็นถึงความเข้มแข็งของกำลังรบของชาติ ความพร้อมรบ ความมีประสิทธิภาพของอาวุธ ยุทโธปกรณ์และการใช้อาวุธ มีวินัย ขวัญ และกำลังรบอื่น ๆ มีการจัด การฝึก การศึกษา การสวัสดิการ ยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีที่สามารถจะเอาชนะศัตรูผู้รุกรานทั้งจากภายในและภายนอกประเทศได้

๓.๕ ความมั่นคงแห่งชาติด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี หมายถึง สภาพการณ์ที่ประเทศมีการพัฒนาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และนวัตกรรมที่ครอบคลุมต่อเนื่อง มีความพร้อมในโครงสร้างพื้นฐานทุกด้านที่จำเป็น มีเป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งระยะสั้น และระยะยาว มีศักยภาพในการทุ่มเทสรรพกำลัง เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาภายใต้มาตรการที่เหมาะสม เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมอย่างทั่วถึง

๓.๖ ความมั่นคงแห่งชาติด้านการพลังงาน หมายถึง สภาพการณ์ด้าน การพลังงานของชาติที่มีการบริหารจัดการการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประเทศไทยสามารถเข้าถึงแหล่งพลังงานทั้งใน และต่างประเทศ ตลอดจนมีเทคโนโลยีทางด้านพลังงาน มีการจัดทำข้อตกลงเพื่อความมั่นคงในการจัดหาพลังงาน และความร่วมมือด้านพลังงานทดแทนกับต่างประเทศ เพื่อให้มีพลังงานเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ

๓.๗ ความมั่นคงแห่งชาติด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม หมายถึง สภาพการณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของประเทศ มีการอนุรักษ์ และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการปรับปรุงกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัยและมีการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างสมองค์ความรู้ และใช้

เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนา มีการใช้เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีการสร้างวินัยและ
ปลูกจิตสำนึกของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

๓.๘ ความมั่นคงแห่งชาติ ด้านการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ หมายถึง
สภาพการณ์ของประเทศมีการบริหารจัดการข้อมูลข่าวสารสาธารณะ อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้
สื่อเป็นเครื่องมือเชิงรุก สังคมไทยมีการบริโภคข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ สามารถเลือกรับข่าวสาร
อย่างเหมาะสม และมีเหตุผล ประชาชนมีโอกาสในการเข้าถึงข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม
ให้สื่อทุกชนิดสร้างความสามัคคีให้กับคนในชาติ มีองค์การในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการสร้าง
ภาพลักษณ์ของประเทศและค่านิยมด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๔. นโยบายความมั่นคงแห่งชาติของประเทศไทย

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติและยุทธศาสตร์ชาติเป็นหนทางปฏิบัติที่จะเสริมสร้าง
ให้เกิดความมั่นคงแห่งชาติ ตลอดจนมีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์และผลประโยชน์แห่งชาติ
ดังจะกล่าวต่อไปนี้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ คือ หนทางปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ หรือเป็นข้อความแสดง
แนวทางปฏิบัติซึ่งรัฐบาลแห่งชาติกำหนดขึ้นในอันที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่
เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ให้คำจำกัดความว่า นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ
หมายถึง หนทางปฏิบัติหรือแนวปฏิบัติอย่างกว้าง ๆ ในระดับชาติของรัฐบาลที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้
เป็นกรอบในการดำเนินการเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติและความมั่นคงแห่งชาติ ทั้งนี้สำนักงาน
สภาความมั่นคงแห่งชาติจะเป็นผู้เสนอแนะนโยบายความมั่นคงแห่งชาติต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ
ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เพื่อขอรับความเห็นชอบสำหรับไว้ใช้ในการบริหารให้บรรลุถึงซึ่ง
วัตถุประสงค์ของชาติ”

สำหรับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ให้ถือนิยามของ นโยบายความ
มั่นคงแห่งชาติ ดังนี้

"นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายระดับชาติซึ่งเกี่ยวกับการ
ธำรงไว้ซึ่งเอกราช อธิปไตย เอกภาพ และบูรณภาพแห่งดินแดนของชาติ การรักษาไว้ซึ่งสถาบันอัน
เป็นหลักของชาติ และการปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของชาติ"

ในการประเมินยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ เรามักจะประเมินไว้ล่วงหน้าประมาณ ๕ ปี อย่างไรก็ตามนโยบายดังกล่าวนี้เมื่อนำออกไปใช้ปฏิบัติแล้วจะต้องได้มีการทบทวนอยู่เสมอทุกปีก่อนทำงบประมาณ ซึ่งสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและเกี่ยวข้องกับนโยบายข้อใด ก็จำเป็นจะต้องหยิบยกเอานโยบายข้อนั้นขึ้นมาพิจารณา ทบทวนในทันทีเช่นกัน ซึ่งอาจจะไม่ถึงหนึ่งปีก็ได้

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติแตกต่างกับนโยบายของรัฐบาลตรงที่ จะต้องเป็นนโยบาย ที่ให้การปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ซึ่งเป็นความอยู่รอดของชาติ และก่อนที่จะพัฒนาหรือ กำหนดนโยบายขึ้นนั้นแน่นอนที่สุดจะต้องพัฒนาหรือกำหนดขึ้นจากวัตถุประสงค์ที่ให้การ ปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ซึ่งเป็นความอยู่รอดของชาติเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ในการตรวจสอบและ วิเคราะห์สถานะแวดล้อม จึงจำต้องวิเคราะห์และหยิบยกเฉพาะปัญหาที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับ ผลประโยชน์ซึ่งเป็นความอยู่รอดของชาติอย่างแท้จริงเท่านั้น มิฉะนั้นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ที่มีผลสืบเนื่องออกมานั้นจะกลายเป็นนโยบายของรัฐบาล มีขอบเขตครอบคลุมกว้างขวางเกินไป

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติเป็นตัวเชื่อมที่สำคัญระหว่างวัตถุประสงค์เฉพาะ แห่งชาติกับมาตรการเฉพาะซึ่งเป็นการปฏิบัติการต่าง ๆ ที่รวบรวมขึ้นเป็นหมวดหมู่เพื่อนำไป จัดทำเป็นแผนงานแห่งชาติ โดยเฉพาะในเรื่องของการวางแผน จัดทำแผนและแผนงานของ กระทรวง ทบวง กรม ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนส่งเสริมความมั่นคงของประเทศ นโยบายความมั่นคง แห่งชาติเป็นคำรวมประกอบด้วยนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา การป้องกัน ประเทศ และวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การพลังงาน และสิ่งแวดล้อม ซึ่งรวมการปฏิบัติการที่ สำคัญ ๆ ของชาติทั้งหมดที่พิจารณาแล้วเข้าไปด้วยกันในลักษณะที่เป็นสหสัมพันธ์เพื่อใช้เป็น แนวทางในการทำแผนและกำหนดการในการปฏิบัติจะต้องสอดคล้องประสานกัน จะต้องนำไปใช้ ปฏิบัติด้วยกัน และจะต้องมีการทบทวนความเป็นไปทั้งภายในและภายนอกประเทศเพื่อรับ วัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติให้เข้ากับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นใหม่ เพราะอาจจะมีอุปสรรคแก่การที่จะบรรลุถึงซึ่งวัตถุประสงค์เฉพาะแห่งชาติ

บรรณานุกรม

คณะนักศึกษามหาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๕๒ – ๒๕๕๖. กรุงเทพฯ :

บริษัทดาวฤกษ์ คอมมูนิเคชั่นส์, ๒๕๕๑

เจิดชาย เหล่าห้ำ, พลตรี. ศัพท์และความหมายต่าง ๆ ทางด้านความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์
และคำอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.

ชาญณรงค์ หิรัญรามเดช, พลตรี. การชี้แจงเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : อัดสำเนา.

www.kanchanapisek.or.th

www.bulgaria2net.com

www.mfa.go.th